

การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

จิตาภา เจตนิพิฐอาภา

JIDAPA JATENIPHITARPA

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ (ผู้พิการ) มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดโปรแกรมนันทนาการสำหรับบุคคลกลุ่มพิเศษ ในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ ในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษด้วยโปรแกรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ ในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะความพิการจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผลการวิจัยดังนี้ 1) นักเรียนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 2) ผู้วิจัยจัดกิจกรรมนันทนาการ 3 วัน 2 คืน พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ในด้านร่างกาย (Physical Domain) มีพัฒนาการมีผลต่างอยู่ที่ 1.54 คิดเป็นร้อยละ 30.84 ด้านจิตใจ (Psychological Domain) มีพัฒนาการมีผลต่างอยู่ที่ 1.76 คิดเป็นร้อยละ 35.11 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) มีพัฒนาการมีผลต่างอยู่ที่ 1.77 คิดเป็นร้อยละ 35.42 และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) มีพัฒนาการมีผลต่างอยู่ที่ 1.76 คิดเป็นร้อยละ 35.18 และในภาพรวมเปรียบเทียบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีพัฒนาการมีผลต่างอยู่ที่ 6.83 คิดเป็นร้อยละ 136.55 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ผลความพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ผู้วิจัยนำผลการจัดกิจกรรมนันทนาการมาวิเคราะห์ พบว่ากิจกรรมนันทนาการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมนันทนาการ, คุณภาพชีวิต, บุคคลกลุ่มพิเศษ (ผู้พิการ)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ ที่สำเร็จลุล่วงไปได้ ต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร อาจารย์ประจำแขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ ดร.สุนทรตรี นิมเนตพันธ์ อาจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.สิริกิ เลิศลักษณ์ธาร กรรณการฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์ อาจารย์ประจำคณะ

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตาภา เจตนิพิฐอาภา นักพัฒนากีฬานักเรียนพิการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ไตรแสง อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎี กิตติฐานันท์ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม อาจารย์ ดร.สาธิต ประจันบาน อาจารย์ประจำคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในงานวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคู่มือกิจกรรมนันทนาการ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนกาวิละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ และผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลและอนุมัติให้คณะครูและนักเรียนเข้าร่วมโครงการ ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย อาจารย์ ดร.ชนิษฐา สาลีหมัด และอาจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ใจซื่อตรง ที่ให้คำแนะนำในการวิจัย การสร้างเครื่องมือต่าง ๆ การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็กนักเรียน ในสุดท้ายนี้ ต้องขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการรวมถึงทุกท่านที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งไม่อาจกล่าวนามในที่นี้ได้หมด

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาตามกระแสโลกาภิวัตน์ นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงซับซ้อนมาสู่สังคมยุคใหม่ ก่อให้มีการแข่งขันกันสูงในสังคมโลก ซึ่งระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหาที่ดำรงอยู่และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การปฏิรูปการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น ไม่แต่เพียงในประเทศไทย หากแต่ในบริบทสากลและนานาชาติประเทศด้วยเป้าหมายที่เป็นไปในทิศทางคล้ายคลึงกัน คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของประชากร (เสาวนีย์ เลวลีย์ 2554 หน้า 6) ประเทศที่พัฒนาแล้ว คนในสังคมต้องมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ รู้เท่าทันคนในสังคมอื่น เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าและเป็นแรงงานที่มีสมรรถนะในการทำงาน ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาจำเป็นต้องมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของตน การให้การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นการให้ความรู้เพื่อเตรียมคนในระดับหนึ่ง เพื่อให้คนเข้าสู่ตลาดแรงงานและเพื่อให้คนแสวงหาความรู้ในระดับสูงขึ้นไป เมื่อพ้นจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว คนเรายังต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเองและร่วมพัฒนาประเทศ ในสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศนั้นเราไม่สามารถที่จะทิ้งบุคคลใดให้เป็นภาระทางสังคม รัฐจึงจัดให้มีสวัสดิการไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักเรียน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ กลุ่มบุคคลเหล่านี้รัฐจึงจัดให้มีสวัสดิการทางสังคมที่ส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนที่ดีทางด้านสังคมต่อไปในอนาคต

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตภา จิตนิพัทธภา นักพัฒนากีฬานันทนาการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ซึ่งระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยอาศัยรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการศึกษาที่จัดตามแนวระบบโรงเรียน และการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต โดยเฉพาะการจัดการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน อาจเป็นการจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และประเทศ ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจ และการศึกษาพิเศษ เป็นต้น (กองการศึกษาเพื่อคนพิการ, 2544, หน้า 1) ในปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการหรือบุคคลกลุ่มพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) เป็นการจัดการเรียนรวมและ การจัดการศึกษาเฉพาะทาง ทั้งสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเฉพาะทาง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนทั้งสิ้น 48 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 19 จังหวัด 19 โรงเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 20 จังหวัด 21 โรงเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2 จังหวัด 2 โรงเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย 3 จังหวัด 3 โรงเรียน และนักเรียนที่มีความบกพร่องมากกว่า 1 ประเภท 3 จังหวัด 3 โรงเรียน ทั้งนี้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีนโยบายเร่งพัฒนาคุณภาพจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความบกพร่อง ของผู้เรียน โดยมีการเตรียมนักเรียนให้พัฒนาทางด้านการร่างกายพัฒนาทางด้านการศึกษา พัฒนาด้านอารมณ์และสังคม สำหรับการพัฒนาด้านการศึกษานั้น เป็นการพัฒนาด้านการเรียนรู้ ความสามารถที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ทักษะเบื้องต้น ทักษะการอ่าน ทักษะตัวเลข ทักษะในการเขียน โดยเฉพาะในด้านภาษาและการสื่อสาร เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2562: ออนไลน์)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษสำหรับบุคคลในมาตรา 10 วรรคสอง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ นั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546, หน้า 10) ได้ประกาศรับรองบุคคลของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการทางการศึกษาไว้ 9 ประเภท ได้แก่ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก และ 9) บุคคลพิการซ้อน ในส่วนด้านหลักสูตรนั้น มาตรา 28 กำหนดว่า หลักสูตรการศึกษา

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตอาสา เจริญจิตอาสา นักพัฒนานักกีฬาชาวนาฏยการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 หน้า 15) จะเห็นได้ว่ารัฐสนับสนุนในการพัฒนากลุ่มนักเรียนบุคคลพิเศษให้มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้ดูแลตนเองและไม่มีภาวะพึ่งพิงทางสังคม จากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิธิดานุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2517 ความว่า “...งานช่วยผู้พิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้อยากจะเป็นผู้พิการและอยากช่วยเหลือตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถที่จะปฏิบัติงานอะไร เพื่อชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัว จะทำให้เกิดสิ่งที่หนักในครอบครัว หนักแก่ส่วนรวม ฉะนั้นนโยบายที่จะทำก็คือ ช่วยให้เราช่วยตนเองได้ เพื่อจะให้เราสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม...” นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนใน ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และมาตรา 22 ซึ่งบัญญัติว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยให้จัดตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 2548 : 1) การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โรงเรียนเป็นสถาบันหรือองค์กรทางสังคมที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การศึกษแก่ผู้เรียน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมยอมรับว่าโรงเรียนสามารถเสริมสร้างให้นักเรียนจบการศึกษาไปอย่างมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามหลักสูตรและความคาดหวังของสังคม ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ ในเชิงวิชาการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้อง

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตภาา เจตนิพิฐฐาภา นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ที่กล่าวถึงผู้พิการ หมายถึง บุคคล ซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

ในระดับนานาชาติโดยประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้มีข้อตกลงร่วมกันในการส่งเสริมคนพิการ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กพิการให้สามารถเข้าถึงบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพได้มากขึ้น เนื่องจากพบว่า กลุ่มเด็กพิการมีโอกาสดูแลการเข้าถึงบริการของรัฐต่อ จากรายงาน The Millennium Development Goals Report ปี ค.ศ. 2010 ขององค์การสหประชาชาติ ระบุว่ากลุ่มเด็กพิการยังถูกจำกัดโอกาสและสิทธิในหลาย ๆ ด้าน (1) และรายงานสถานการณ์คนพิการในสังคมไทยจากการสำรวจความพิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2550 ระบุว่า กลุ่มคนพิการทางสติปัญญามีปัญหาการเข้าถึงบริการมากที่สุด จากข้อมูลกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2554 จำนวนเด็กที่เข้าถึงระบบบริการสุขภาพได้ในกลุ่มพิการทางสติปัญญา มีเพียง 45,741 ราย หรือร้อยละ 42.5 ของเด็กพิการด้านสติปัญญาที่ลงทะเบียนทั้งหมด และในกลุ่มพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม มีเพียง 50,864 ราย หรือร้อยละ 58.8 ของเด็กพิการด้านจิตใจและพฤติกรรม ที่ลงทะเบียนสิทธิคนพิการ ท.74 ของบริการสาธารณสุขทั้งหมด ระบบบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพตามกระบวนการทางการแพทย์ตามสิทธิการเข้าถึงบริการ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับเด็กพิการในระยะต้น ๆ ของชีวิตจะส่งผลต่อความพิการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เช่น พัฒนาการทางสมองไม่เต็มที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ หรือทำให้มีพฤติกรรมไม่สมวัย ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ทำให้การเข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นไปได้ยาก และในที่สุดก็ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ กลายเป็นภาระของสังคมในระยะยาว

ในการพัฒนาผู้พิการหรือบุคคลกลุ่มพิเศษ ผู้วิจัยจึงจำแนกการพัฒนาบุคคลไว้ 4 กลุ่มใหญ่ ที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็ก ดังนี้

1. เด็กบกพร่องทางสติปัญญา คือภาวะที่มีความจำกัด อย่างชัดเจนของการปฏิบัติตน (Functioning) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าปกติร่วมกับความจำกัด ใน 3 ด้านคือ ด้านความสามารถ (Capabilities) ด้านการปฏิบัติตน (Functioning) และ ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งส่งผลให้เกิดความล่าช้า ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ตามมา คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ภาษา ทั้งนี้ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา ต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นเด็กกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการได้ยิน และส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาทั้งด้านการพูดและการเขียน (สุขพัชรา ชุ่มเจริญ, 2543, หน้า 61) กล่าวว่า เด็กที่มีความ

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตภา เจริญธรรมา นักพัฒนากีฬานักเรียนพิการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

บกพร่องทางการได้ยิน มีปัญหาเกี่ยวกับภาษา เพราะมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคที่ผิดหลักภาษา เป็นต้น ปัญหาทางภาษาของเด็กคล้ายคลึงกับปัญหาทางการพูด นั่นคือเด็กยังสูญเสียการได้ยินมากเท่าใด ยังมีปัญหาในทางภาษามากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้เด็กกลุ่มนี้ยังใช้ภาษามือในการสื่อสาร ขาดโอกาสในการใช้ภาษาไทยในการเขียน นอกจากนี้สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทยระบุว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ได้ยินเสียงพูดเหมือนคนปกติ จึงใช้สายตาเป็นสื่อเรียนรู้ความหมาย มองเห็นกริยา อาการท่าทาง ที่เคลื่อนไหวไปมาได้ ถึงแม้จะไม่เข้าใจได้ลึกซึ้ง แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พยายามใช้ท่าทางร่างกายและสีหน้า เพื่อแสดงความรู้สึกภายในที่มีอยู่ให้ผู้อื่นเข้าใจ

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น หรือ ภาวะตาบอดและหรือภาวะสายตาสั้นหรือสายตาเลือนราง หมายถึง ความบกพร่องของการมองเห็นหลังจากได้รับการรักษาทางการแพทย์ อย่างครบถ้วนแล้ว การมองเห็นไม่ดีขึ้น แม้จะแก้ไขด้วยแว่นสายตา อาชีพที่ต้องใช้สายตาสละเยียด โดยมีโรคที่มีสาเหตุเช่นเดียวกับผู้ป่วยตาบอด แต่เป็นในระดับที่รุนแรงน้อยกว่าหรือรักษาได้ในระดับหนึ่ง จึงทำให้สมรรถภาพการมองเห็นพอเหลืออยู่บ้าง ส่วนใหญ่เป็นโรคของจอประสาทตา เช่น จอประสาทตาลุดลอก จอประสาทตาเสื่อมในผู้สูงอายุ และโรคของเส้นประสาทตา ในผู้ป่วยสายตาสั้นหรือสายตาเลือนรางสามารถประกอบภารกิจประจำวันได้ตามปกติ แต่มีข้อจำกัดในบางประการ เช่น การเข้าศึกษาในบางสาขา หรือมีปัญหาในการประกอบอาชีพ สมาคมจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย ใช้คำว่า “สายตาพิการ” ในความหมายเดียวกับคำว่า “สายตาสั้นหรือสายตาเลือนราง” โดยให้นิยามภาวะความบกพร่องทางการมองเห็นเช่นเดียวกัน แบ่งออกเป็น สายตาพิการหรือสายตาสั้นหรือสายตาเลือนราง (Low vision) และ ตาบอด (Blind)

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เป็นบุคคลที่มีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมทางกายภาพขั้นพื้นฐาน คำจำกัดความของคนที่มีความบกพร่องทางกาย คือ เด็กที่มีความผิดปกติของแขน ขา และ/หรือ ลำตัวรวมไปถึงศีรษะ แต่ไม่ได้รวมความพิการบางอย่าง เช่น สายตาพิการ หรือสูญเสียการได้ยิน แม้ว่าดวงตาและระบบได้ยินเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายก็ตาม และเป็นการเสียเปรียบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกิดจากความชำรุดหรือความสามารถบกพร่อง เป็นผลให้บุคคลนั้นไม่อาจแสดงบทบาทหรือทำอะไรให้เหมาะสมสอดคล้องได้ตามวัยเพศ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

จากเหตุผลและสถานการณ์ดังกล่าว ผู้พิการในประเทศไทยอาจจะมีแนวโน้มมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้น และรัฐยังให้การสนับสนุนในการพัฒนาผู้พิการหรือบุคคลกลุ่มพิเศษ ให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้พิการหรือบุคคลกลุ่มพิเศษ ในฐานะผู้วิจัยมีความชำนาญทางด้านนันทนาการจึงมีความสนใจในการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ เพื่อพัฒนาให้ผู้พิการหรือบุคคลกลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นใน 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตภาภา เจตนิพิฐธรรมา นักพัฒนากีฬานันทนาการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดโปรแกรมนันทนาการสำหรับบุคคลกลุ่มพิเศษ ในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ ในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษด้วยโปรแกรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ ในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดเชียงใหม่

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ ผลการวิจัยในครั้งนี้จะกระตุ้น สร้างความตระหนัก และเป็นประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ นักการศึกษา นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปพัฒนาบุคคลกลุ่มพิเศษในประเทศ ให้มีคุณลักษณะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต กิจวัตรประจำวัน การทำงาน การเรียนรู้ และการใช้ชีวิตประจำวัน ให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ใน 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เด็กนักเรียนโรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 แบ่งออกเป็นดังนี้

1. นักเรียนโรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 86 คน
2. นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 139 คน
3. นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 104 คน

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตาภา เจตนิพิฐธูภา นักพัฒนากีฬาวานานุกรพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

4. นักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เด็กนักเรียน โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 แบ่งออกเป็นดังนี้

1. นักเรียนที่ศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.1 นักเรียนโรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 31 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.2 นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 33 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 23 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.4 นักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 27 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. นักเรียนที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.1 นักเรียนโรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.2 นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.4 นักเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุระหว่าง 12-25 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยระยะเวลาตั้งแต่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 และนักเรียนเข้าโปรแกรมนันทนาการเป็นระยะเวลา 3 วัน 2 คืน รวมระยะเวลาดำเนินการวิจัย 9 เดือน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมนันทนาการ หมายถึง เป็นกิจกรรม (Activities) ต่าง ๆ ที่เด็กเข้าร่วมในช่วงเวลาว่างตามโปรแกรมที่จัดไว้ โดยไม่มีการบังคับและเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีกิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมละลายพฤติกรรม กิจกรรมนันทนาการด้านเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการด้านการพัฒนาทักษะทางด้านร่างกายและจิตใจ กิจกรรมนันทนาการ ฐานวอล์คแรลลี่ (Walk Rally) กิจกรรมนันทนาการด้านการเป็นผู้นำนันทนาการ และกิจกรรมนันทนาการด้านดนตรีและศิลปะ

2. บุคคลกลุ่มพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวหรือทางกาย การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ หรือทำให้มีพฤติกรรมไม่สมวัยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องพึ่งพาผู้อื่นประกอบด้วย

2.1 เด็กบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กนักเรียนที่มีภาวะที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนของการปฏิบัติตนและมีความสามารถทางสติปัญญาดำกว่าปกติร่วมกับความจำกัดใน 3 ด้านคือ ด้านความสามารถ (Capabilities) ด้านการปฏิบัติตน (Functioning) และด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งส่งผลให้เกิดความล่าช้า ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ตามมา คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และภาษา

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตาภา เจตนิพัธธูภา นักพัฒนากีฬานักเรียนพิการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไม่สามารถได้ยินได้เทียบเท่ากับบุคคลที่มีความสามารถในการได้ยินปกติที่สามารถรับฟังเสียงด้วยหูทั้ง 2 ข้าง จำแนกออกได้เป็น 4 ระดับ คือ หูตึงน้อย (Mild) หูตึงปานกลาง (Moderately severe) หูตึงมาก (Severe) และหูตึงรุนแรง (Profound)

2.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น (Visual Impairment) คือการสูญเสียการมองเห็น (Vision Loss) มี 3 ลักษณะ มองเห็นได้บางส่วน (Partially Sighted) สายตาเลือนราง (Low Vision) กลุ่มตาบอดสนิท (Totally Blind)

2.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หมายถึง เด็กที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการเจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ

3. คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้ชีวิตมีคุณค่า ทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี ตามการยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลกลุ่มพิเศษที่ส่งผลให้บุคคลมีความสุข ประกอบด้วย

3.1 ด้านร่างกาย (Physical Domain) หมายถึง ความต้องการในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระ ที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน

3.2 ด้านจิตใจ (Psychological Domain) หมายถึง การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน

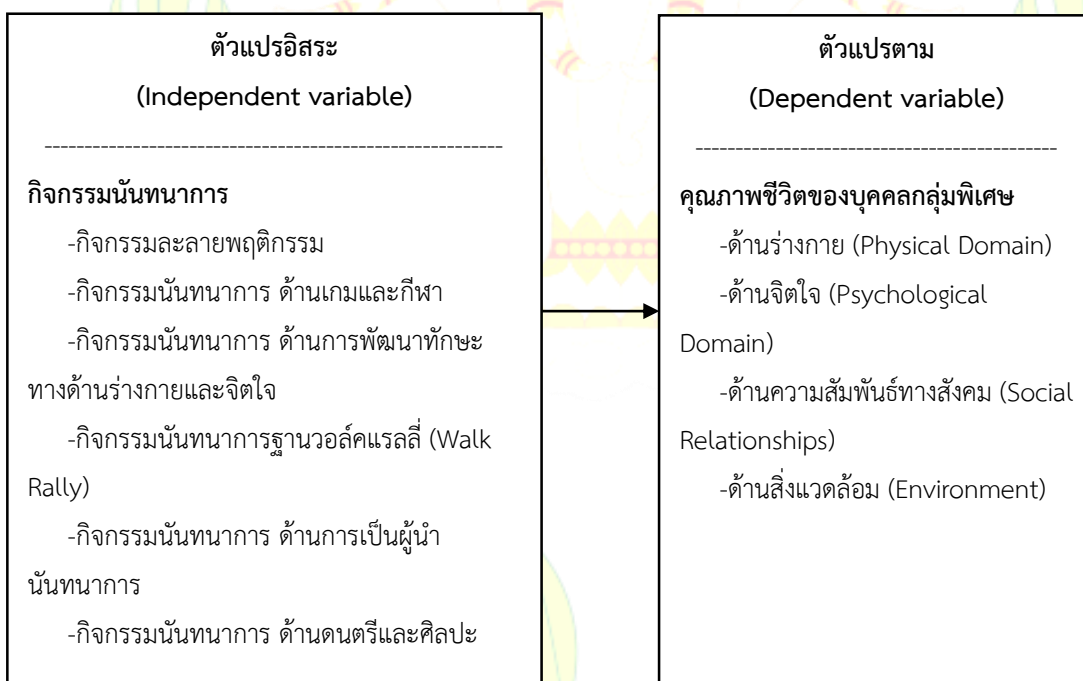
3.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) หมายถึง การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่ามีกิจกรรมนันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความต้องการในการจัดกิจกรรมนันทนาการสามารถตอบสนองการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ของบุคคลกลุ่มพิเศษได้
2. กิจกรรมนันทนาการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ของบุคคลกลุ่มพิเศษ หลังเข้าร่วมโครงการ
3. กิจกรรมนันทนาการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ของบุคคลกลุ่มพิเศษมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นได้หลังเข้าร่วมโครงการ
4. กิจกรรมนันทนาการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ของบุคคลกลุ่มพิเศษมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตอาสา เจริญปัญญา นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กองการศึกษาเพื่อคนพิการ. (2544). คู่มือการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต1. (2548). คู่มือการจัดการเรียนรู้เด็กพิเศษ. ม.ป.ท.: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). โรงเรียนเฉพาะความพิการ. เข้าถึงจาก <http://special.obec.go.th/belong1.php>
- สุขพัชรา ชิมเจริญ. (2543). บทเรียนสำเร็จรูปการจัดการเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- สุวิชา ประสิทธิ์ชัยกิจ และ เสาวนีย์ เลวลัย. (2554). การฝึกอบรมเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง ภาคตะวันออก. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณภิบัณฑิต). สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ.

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตาภา เจตนิพิฐธากา นักพัฒนางานกีฬาชำนาญการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

*การใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มพิเศษ

*จิตาภา เจตนิพัฐอาภา นักพัฒนากีฬานักชำนานการพิเศษ สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา